

Datum van inontvangstneming : 21/06/2021

Zaak C-260/21**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

23 april 2021

Verwijzende rechter:

Okrazhen sad Vidin (districtsrechtbank Vidin, Bulgarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

21 april 2021

Verzoekster in het hoofdgeding:

Corporate Commercial Bank AD in insolventie

Verweerster in het hoofdgeding:

Elit Petrol AD, in staat van insolventie

Voorwerp van het hoofdgeding

In het kader van de insolventieprocedure ten aanzien van Elit Petrol AD (hierna: „Elit Petrol”) verzoekt de Corporate Commercial Bank AD (hierna: „CCB”) om een beslissing waarbij haar vorderingen jegens Elit Petrol uit twee kredietovereenkomsten ten belope van in totaal 44 410 439,66 USD (hierna: „betwiste vorderingen”) als vaststaand worden erkend.

Om te beoordelen of deze vorderingen bestaan, moet de verwijzende rechter een nationale regeling toepassen die de voorwaarden voor de doeltreffende verrekening in het kader van de verhouding met een bankinstelling wijzigt en aan die nieuwe voorwaarden uitdrukkelijk terugwerkende kracht verleent door de verrekeningen ongeldig te verklaren die in een eerdere periode rechtmatig hebben plaatsgevonden.

Bij dit verzoek om een prejudiciële beslissing vraagt de verwijzende rechter het Hof om vast te stellen of het Unierecht een dergelijke nationale regeling toelaat, met name gelet op het recht op vrij verkeer van kapitaal en betalingen, het

beginsel van rechtsstatelijkheid, het rechtszekerheidsbeginsel alsook het recht op een eerlijk proces en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de verwijzingsbeslissing

Uitlegging van artikel 4, lid 2, onder a), de artikelen 26, 27, 63, 65, 114 en 115 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”), artikel 2 en artikel 19, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (hierna: „VEU”) alsook artikel 47, eerste en tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”)

Verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

- 1) Moet artikel 63 VWEU, dat het vrije verkeer van kapitaal en betalingen regelt, aldus worden uitgelegd dat het zich uitstrekt tot een verrekening die plaatsvindt in het kader van de verhouding met een bankinstelling, wanneer een handelsvennootschap die een schuld jegens een bank heeft, haar schulden voldoet door verrekening met schuldvorderingen die zij harerzijds op die bank heeft, die qua bedrag bepaald zijn en die opeisbaar zijn?
- 2) Moet artikel 63 VWEU aldus worden uitgelegd dat wanneer de voorwaarden voor de geldigheid van verrekeningen die reeds rechtmatig hebben plaatsgevonden in het kader van de verhouding tussen een handelsvennootschap en een bankinstelling, in die zin worden gewijzigd dat die verrekeningen ongeldig worden verklaard op grond van nieuwe voorwaarden die met terugwerkende kracht worden toegepast op die eerdere verrekeningen, die wijziging een beperking in de zin van artikel 63, lid 1, VWEU vormt indien zij leidt tot een inperking van de mogelijkheid om schulden te voldoen aan andere vennootschappen, waarvan personen uit andere lidstaten van de Europese Unie aandelen of rechten van deelneming hebben dan wel obligaties bezitten?
- 3) Moet artikel 63 VWEU aldus worden uitgelegd dat het een nationale regeling toelaat waarbij de voorwaarden voor de geldigheid van verrekeningen die reeds rechtmatig hebben plaatsgevonden in het kader van de verhouding tussen een handelsvennootschap en een bankinstelling, met terugwerkende kracht worden gewijzigd, en waarbij die verrekeningen ongeldig worden verklaard op grond van nieuwe voorwaarden die met terugwerkende kracht worden toegepast op die eerdere verrekeningen?
- 4) Moeten artikel 4, lid 2, onder a), alsook de artikelen 26, 27, 114 en 115 VWEU, die de interne markt van de Europese Unie regelen, aldus worden uitgelegd dat zij ook in gevallen waarin de rechtsbetrekkingen alleen tussen rechtssubjecten met dezelfde nationaliteit bestaan en bijgevolg als nationale

rechtsbetrekkingen zonder rechtstreeks grensoverschrijdend verband met de interne markt van de Europese Unie kunnen worden aangemerkt, een nationale regeling toelaten waarbij de voorwaarden voor de geldigheid van verrekeningen die reeds rechtmatig hebben plaatsgevonden in het kader van de verhouding tussen een handelsvennootschap en een bankinstelling in één lidstaat, met terugwerkende kracht worden gewijzigd in die zin dat die verrekeningen ongeldig worden verklaard op grond van nieuwe voorwaarden die met terugwerkende kracht worden toegepast op die eerdere verrekeningen?

- 5) Moeten artikel 2, gelezen in samenhang met artikel 19, lid 1, VEU, en artikel 47, eerste en tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie aldus worden uitgelegd dat zij niet in de weg staan aan de vaststelling van een nationale regeling waarbij de voorwaarden voor de geldigheid van verrekeningen in het kader van de verhouding tussen een handelsvennootschap en een bankinstelling in die zin worden gewijzigd dat aan de nieuwe voorwaarden uitdrukkelijk terugwerkende kracht wordt verleend en dat de verrekeningen ongeldig worden verklaard die in een eerdere periode rechtmatig hebben plaatsgevonden, terwijl in de betrokken lidstaat ten aanzien van de bankinstelling een insolventieprocedure is geopend en er gerechtelijke procedures aanhangig zijn waarin wordt gevorderd om verrekeningen ongeldig te verklaren die reeds tegenover de bank hebben plaatsgevonden op een tijdstip waarop daarvoor andere juridische voorwaarden golden?
- 6) Moet het rechtszekerheidsbeginsel als algemeen beginsel van het Unierecht aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een nationale regeling waarbij de voorwaarden voor de geldigheid van verrekeningen in het kader van de verhouding met een bankinstelling in die zin worden gewijzigd dat aan de nieuwe voorwaarden uitdrukkelijk terugwerkende kracht wordt verleend en dat de verrekeningen ongeldig worden verklaard die in een eerdere periode rechtmatig hebben plaatsgevonden, terwijl in de betrokken lidstaat ten aanzien van de bankinstelling een insolventieprocedure is geopend en er gerechtelijke procedures aanhangig zijn waarin wordt gevorderd om verrekeningen ongeldig te verklaren die reeds tegenover de bank hebben plaatsgevonden op een tijdstip waarop daarvoor andere juridische voorwaarden golden?

Wetgeving en rechtspraak van de Europese Unie

Artikel 4, lid 2, onder a), en de artikelen 26, 27, 63, 65, 114 en 115 VWEU

Artikel 2 en artikel 19, lid 1, VEU

Artikel 47, eerste en tweede alinea, van het Handvest

Artikel 1 van richtlijn 88/361/EEG van de Raad van 24 juni 1988 voor de uitvoering van artikel 67 van het Verdrag (PB 1988, L 178, blz. 5), alsmede de punten VI, VII en VIII van bijlage I bij deze richtlijn

Beschikking van het Hof van 15 januari 2020, Corporate Commercial Bank (C-647/18, EU:C:2020:13); arresten van het Hof van 9 juli 1981, ██████████ en ██████████ (C-169/80, EU:C:1981:171); 21 september 1983, Deutsche Milchkontor GmbH (C-205/82–C-215/82, EU:C:1983:233); 23 april 1986, Les Verts/Parlement (C-294/83, EU:C:1986:166); 15 mei 1986, ██████████ (C-222/84, EU:C:1986:206), en 22 januari 1997, Opel Austria/Rat (T-115/94, EU:T:1997:3); advies 1/91 (EER-Overeenkomst – I) van 14 december 1991 (EU:C:1991:490); arresten van 16 maart 1999, ██████████ (C-222/97, EU:C:1999:143); 11 januari 2001, ██████████ (C-464/98, EU:C:2001:9); 22 november 2001, Nederland/Raad, (C-110/97, EU:C:2001:620); 4 juni 2002, Commissie/Frankrijk (C-483/99, EU:C:2002:327); 25 juli 2002, Unión de Pequeños Agricultores/Raad (C-50/00 P, EU:C:2002:462); 15 september 2005, Ierland/Commissie (C-199/03, EU:C:2005:548); 1 december 2005, ██████████ (C-213/04, EU:C:2005:731); 16 maart 2006, ██████████ (C-94/05 EU:C:2006:185); 19 september 2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587); 26 oktober 2006, Koninklijke Coöperatie Cosun (C-248/04, EU:C:2006:666); 13 maart 2007, Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163); 29 oktober 2009, SKF (C-29/08, EU:C:2009:665), en 22 december 2010, DEB (C-279/09, EU:C:2010:811); advies 1/09 (Overeenkomst tot invoering van een gemeenschappelijk stelsel voor octrooigeschillenbeslechting) van 8 maart 2011 (EU:C:2011:123); arrest van 3 oktober 2013, ██████████ e.a./Parlement en Raad (C-583/11 P, EU:C:2013:625); advies 2/13 (Toetreding van de Europese Unie tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden) van 18 december 2014 (EU:C:2014:2454); arresten van 28 april 2015, T & L Sugars en Sidul Açúcares/Commissie (C-456/13 P, EU:C:2015:284); 28 maart 2017, ██████████ (C-72/15, EU:C:2017:236); 14 juni 2017, Online Games e.a. (C-685/15, EU:C:2017:452); 13 december 2017, ██████████ (C-403/16, EU:C:2017:960), en 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117)

Bepalingen van nationaal recht

Artikel 59 van de Zakon za bankovata nesastoyatelnost (wet betreffende de insolventie van banken) [versie in Darzhaven vestnik (Bulgaars staatsblad; hierna: „DV”) nr. 105 van 29 december 2011 en versie in DV nr. 98 van 28 november 2014] (hierna: „ZBN”)

§§ 5 tot en met 8 van de Prehodni i zaklyuchitelni razporedbi (overgangs- en slotbepalingen) van de Zakon za izmenenie i dopalnenie na zakona za bankovata nesastoyatelnost (wet tot wijziging en aanvulling van de wet betreffende de insolventie van banken; DV 22 van 13 maart 2018; hierna: „ZIDZBN”)

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure

- 1 Bij beslissing van de Okrazhen sad Vidin (districtsrechtbank Vidin, Bulgarije) van 8 mei 2018 is ten aanzien van Elit Petrol een insolventieprocedure geopend. Op 8 juni 2018 heeft CCB schuldvorderingen ingediend uit twee kredietovereenkomsten met een bank, te weten een overeenkomst van 15 december 2011 betreffende een consortiale lening ten belope van in totaal 29 279 981,93 USD en een bancaire kredietovereenkomst van 11 juli 2013 ten belope van in totaal 15 130 457,73 USD.
- 2 Op 3 juli 2018 is in het gedeelte van het handelsregister dat betrekking heeft op de insolvente schuldenaar, de door de curator opgestelde lijst bekendgemaakt van de binnen de wettelijke termijn ingediende betwiste en erkende schuldvorderingen. De door CCB ingediende schuldvorderingen zijn op de lijst van betwiste schuldvorderingen geplaatst.
- 3 Op 10 juli 2018 heeft verzoekster bij de faillissementsrechter bezwaar gemaakt tegen de plaatsing van haar schuldvorderingen op deze lijst en heeft zij gevorderd dat die schuldvorderingen op de lijst van ingediende en erkende schuldvorderingen van de schuldeisers van Elit Patrol zouden worden geplaatst.
- 4 Bij beslissing van 30 juli 2020 heeft de faillissementsrechter de door de curator van Elit Patrol opgestelde lijsten van betwiste en erkende schuldvorderingen goedgekeurd en het bezwaar van CCB afgewezen.
- 5 Vervolgens heeft CCB beroep ingesteld bij de verwijzende rechter en gevorderd dat haar schuldvorderingen jegens verweerster zouden worden vastgesteld.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 6 Volgens verweerster bestaan de betwiste vorderingen niet, aangezien zij volledig waren voldaan toen zij door CCB werden ingediend, namelijk deels door verrekening en deels door betaling van een geldsom.
- 7 Elit Petrol voert aan dat zij vorderingen heeft gekocht van depositohouders van CCB en dat deze door haar depositohouders op de wettelijk voorgeschreven wijze naar behoren door middel van schriftelijke mededelingen in kennis is gesteld van de gesloten cessieovereenkomsten. In de periode van 31 oktober 2014 tot en met 11 november 2014 heeft Elit Petrol bij het bedrijfskantoor van CCB verrekeningsverklaringen uitgebracht waarbij zij meedeelde haar schulden jegens de bank uit de overeenkomst van 15 december 2011 betreffende de consortiale lening te verrekenen met van de depositohouders van CCB gekochte vorderingen ten belope van 25 973 000 USD, alsmede haar schulden jegens die bank uit de kredietovereenkomst van 11 juli 2013 te verrekenen met van de depositohouders van CCB gekochte vorderingen ten belope van 14 958 000 USD. Aldus zijn volgens Elit Petrol – na de betaling van een extra bedrag op 19 december 2014 –

zijn haar schulden jegens CCB uit beide bancaire kredietovereenkomsten in hun geheel voldaan.

- 8 Elit Petrol is van mening dat deze verrekeningen op rechtsgeldige wijze hebben plaatsgevonden in overeenstemming met de regeling die gold toen de verrekeningsverklaringen werden uitgebracht. Om die reden worden in de boekhouding van Elit Petrol geen schulden uit de genoemde overeenkomsten vermeld. In een afzonderlijk document, dat op 6 januari 2015 door CCB is afgegeven, is bevestigd dat dergelijke schulden niet bestaan.
- 9 Nadat de verrekeningsverklaringen reeds waren uitgebracht, werd in november 2014 de ZIDZBN vastgesteld, waarbij wijziging werd gebracht in de voorwaarden waaronder verrekeningen die plaatsvinden tijdens een bankfaillissement, ongeldig moeten worden verklaard. De wijziging die bij deze wet werd aangebracht in artikel 59, lid 5, ZBN heeft enkel werking voor de toekomst en heeft geen gevolgen voor verrekeningen die reeds hebben plaatsgevonden.
- 10 Vóór de wijziging was het volgens Elit Petrol alleen mogelijk om verrekeningen ongeldig te verklaren waartoe de bank overging in haar hoedanigheid van schuldenaar, terwijl het ten gevolge van de wijzigingen ook toelaatbaar is geworden om de verrekeningen door een schuldeiser van de insolvente bank in rechte aan te vechten. Vóór de wijziging konden alleen verrekeningen worden aangevochten waartoe de bank was overgegaan vanaf de begindatum van de insolventie. De nieuwe versie van artikel 59, lid 5, ZBN staat het daarentegen toe om de geldigheid aan te vechten van verrekeningen die hebben plaatsgevonden nadat de bank onder bijzonder toezicht is geplaatst, indien dit tijdstip vóór de begindatum van de insolventie ligt. Bovendien brengt de wijziging van de ZBN met zich mee dat de gevolgen van de verrekening opgeschort en aan voorwaarden onderworpen zijn.
- 11 Op basis daarvan hebben de curatoren van CCB bij de Sofiyski gradski sad (rechter voor de stad Sofia, Bulgarije; hierna: „SGS”) op grond van artikel 59, lid 5, ZBN beroep ingesteld en gevorderd om de verrekeningen door Elit Petrol ongeldig te verklaren in de verhouding met de schuldeisers van de failliet.
- 12 Tot het tijdstip van indiening van het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing is er nog geen onherroepelijke beslissing geweest waarbij de verrekeningen waarmee Elit Petrol haar schulden uit de genoemde kredieten heeft voldaan, relatief ongeldig zijn verklaard, en zijn de geschillen nog steeds aanhangig bij de SGS.
- 13 Inmiddels zijn in maart 2018 nieuwe wijzigingen aangebracht in de wettelijke regeling. Volgens Elit Petrol hebben deze tot doel te anticiperen op de uitkomst van de bij de SGS aanhangige zaken. Met de nieuwe §§ 5 tot en met 8 van de overgangs- en slotbepalingen van de ZIDZBN laat de wetgever de vervallen zekerheden voor de middels verrekeningen voldane vorderingen van CCB retroactief in de openbare registers „herleven” en kent hij echte terugwerkende

kracht toe aan artikel 59, leden 5, 6 en 7, ZBN, in de versie van november 2014. Elit Petrol betoogt dat de wijzigingen van de ZBN zijn doorgevoerd om de rechtsgevolgen van de door de schuldenaren van de CCB reeds uitgeoefende rechten en van de door hen reeds voldane schulden met terugwerkende kracht opnieuw te regelen, aangezien CCB in Bulgarije de enige bank was ten aanzien waarvan een insolventieprocedure was geopend toen de wetswijzigingen plaatsvonden.

- 14 Volgens Elit Petrol is de voldoening van de vordering door verrekening niet ongeldig geworden ten gevolge van de ZIDZBN in de versie van maart 2018. In bepaalde gevallen kan de verrekening in het kader van de beroepsprocedure relatief ongeldig worden verklaard, doch alleen ten opzichte van de schuldeisers van de failliet. De vorderingen zijn door de bank zelf als voorwaardelijke en dus op dit moment niet-bestaande vorderingen ingediend. Bovendien is de bank geen partij in de bij de SGS aanhangige gerechtelijke procedures over de „nietigverklaring” van de verrekeningen die bij het SGS aanhangig zijn, zodat zelfs indien de beroepen van de curatoren in de toekomst bij onherroepelijk vonnis zouden worden toegewezen, de gevolgen of de bevrijdende werking van de verrekening zouden blijven bestaan in de rechtsverhouding tussen de insolvente bank en haar voormalige schuldenaar/schuldeiser die tot die verrekening is overgegaan.
- 15 Elit Petrol stelt zich op het standpunt dat het geschil geen louter nationaal karakter heeft, maar dat voor de beslechting ervan tal van Unierechtelijke bepalingen relevant zijn. Op de tegenwerping van CCB dat dit argument niet relevant is wegens de beschikking van het Hof van 15 januari 2020 in de zaak Corporate Commercial Bank (C-647/18, EU:C:2020:13), antwoordt Elit Petrol dat het Hof in die beschikking niet heeft geoordeeld dat de bepalingen in kwestie in overeenstemming zijn met de Unierechtelijke voorschriften, maar dat het ingediende verzoek om een prejudiciële beslissing onvoldoende informatie bevat om het verband tussen het geschil in het hoofdgeding en het Unierecht te kunnen vaststellen.
- 16 Volgens Elit Petrol tonen in casu verschillende elementen aan dat de beslechting van het geding gevolgen kan hebben voor de rechtssfeer van personen uit andere lidstaten die hun recht op vrij verkeer van kapitaal hebben uitgeoefend om aandelen in Bulgaarse vennootschappen te verwerven. Bovendien zijn het rechtsinstrument van de verrekening en de voorwaarden waaronder verrekening op geldige wijze kan plaatsvinden om de daarmee beoogde rechtsgevolgen in de rechtssfeer van individuen teweeg te brengen, van fundamenteel belang voor de normale ontwikkeling van het private rechtsverkeer en de uitoefening van de rechten van individuen, en bijgevolg voor de werking van de interne markt van de Unie en voor de toepassing van de fundamentele vrijheden met betrekking tot het vrije verkeer waarop de interne markt berust.
- 17 Voorts bezat Elit Petrol op de datum van de beslissing tot opening van de insolventieprocedure activa in een andere lidstaat, namelijk financiële

instrumenten in de vorm van obligaties met een nominale waarde van 862 000 USD, die waren uitgegeven door de in Nederland gevestigde Northern lights Bulgaria B.V., door de Ierse centrale bank als obligaties waren goedgekeurd en tot de handel op de Ierse beurs waren toegelaten. Het te gelde maken van deze obligaties om de schuldeisers van Elit Petrol uit de opbrengst daarvan te kunnen voldoen, moet naar Iers recht plaatsvinden. Volgens Elit Petrol vormt dit een grensoverschrijdend element, zodat het geschil verband houdt met het Unierecht.

- 18 Volgens Elit Petrol zouden de genoemde obligaties van de in Nederland gevestigde onderneming door de toepassing van de betrokken regeling in gevaar kunnen komen. De reden daarvoor is dat de toewijzing van de vordering van CCB om de verrekeningen ongeldig te verklaren gepaard zou gaan met de retroactieve inschrijving van een preferent stil pandrecht op de onderneming van Elit Petrol. Op grond van de regeling in kwestie heeft het zekerheidsrecht opnieuw gevolgen voor de gehele onderneming en dus ook voor de op de Ierse beurs verhandelde obligaties. Dit heeft ook invloed op de rechten van een derde onderneming die een schuldeiser met een zekerheid is, alsmede op de rechten van alle derden die rechten op de obligaties hebben verworven nadat het ten gunste van CCB bestaande bijzondere zekerheidsrecht was tenietgegaan. Elit Petrol is dan ook van mening dat de vraag of de litigieuze vorderingen gelet op artikel 59, lid 5, ZBN bestaan, niet kan worden beantwoord zonder rekening te houden met de toepassing van § 5 van de overgangs- en slotbepalingen van de ZIDZBN, met dien verstande dat de toepassing van deze twee bepalingen – in onderlinge samenhang beschouwd – gevolgen kan hebben in andere lidstaten van de Europese Unie.
- 19 Bovendien betreffen de litigieuze vorderingen activa die waren bedoeld als zekerheid voor de voldane vorderingen, maar die na de voldoening ervan en het tenietgaan van de daarvoor gevestigde zekerheidsrechten op overeenkomstige wijze dienen als zekerheid voor schulden jegens een andere schuldeiser, te weten Parva investitsionna banka AD, in het kapitaal waarvan tal van ondernemingen uit andere lidstaten deelnemen. De toepassing van de regeling in kwestie zou leiden tot aantasting van de zekerheidsrechten van Parva investitsionna banka AD en zou de mogelijkheid om schulden uit die activa te voldoen beperken, hetgeen op zijn beurt afbreuk zou doen aan de rechten en belangen van de personen uit andere lidstaten die van het recht op vrij verkeer van kapitaal hebben gebruikgemaakt om de betreffende aandelen te verwerven. De toepassing van de regeling in kwestie zou tevens de rechten aantasten van de schuldeisers van Elit Petrol waarvan ook personen uit andere lidstaten aandelen bezitten.
- 20 Toen de verrekeningen plaatsvonden, was Elit Petrol een dochteronderneming van Petrol AD, die de voornaamste activa van de groep bezit, zodat de economische activiteiten van Elit Petrol nauw verbonden waren met Petrol AD. Indien Elit Petrol haar kredietverplichtingen jegens CCB niet door middel van verrekeningen was nagekomen, had zij voor de voldoening van de betreffende schulden geldmiddelen moeten aanwenden die zij in de plaats daarvan aan de moedermaatschappij Petrol AD ter beschikking heeft gesteld in de vorm van dividenden en leningen. De geldmiddelen die Petrol AD van Elit Petrol heeft

ontvangen in de vorm van dividenden en leningen, zijn door haar gebruikt om de rente te voldoen die zij verschuldigd is wegens de uitgifte van gegarandeerde Eurobonds, die naar Engels recht waren toegelaten tot de handel op de internationale kapitaalmarkten – te weten de beurs van Londen – en die zijn geregistreerd bij de internationale clearinginstellingen Euroclear en Clearstream LU. Om deze redenen is Elit Petrol van mening dat er een grensoverschrijdend element bestaat waardoor er sprake is van een verband met het Unierecht, aangezien de stabiliteit van de voorwaarden en de procedure voor verrekeningen – als middel om betalingsverplichtingen na te komen – invloed heeft op de gehele economische activiteit van de Petrol-groep en dienovereenkomstig via de reeds vermelde uitgifte van obligaties ook op de legitieme rechten en belangen van schuldeisers uit andere lidstaten.

- 21 Volgens Elit Petrol heeft de regeling in kwestie betrekking op fundamentele privaatrechtelijke rechtsinstututen, waartoe verrekening alsook de procedure en de voorwaarden voor de inschrijving van zekerheden behoren, die van fundamenteel belang zijn voor de rechtszekerheid en voor de normale werking van het private rechtsverkeer. Die regeling kan dus – los van de concrete zaak die bij de rechter aanhangig is – invloed hebben op het besluit om de fundamentele vrijheden inzake het vrije verkeer op de interne markt uit te oefenen met betrekking tot Bulgarije en om met de uitoefening van economische activiteiten verband houdende rechtsbetrekkingen tussen Bulgaarse rechtspersonen en rechtssubjecten uit andere lidstaten daadwerkelijk uit te breiden.
- 22 Elit Petrol is van mening dat het voor de hand ligt dat ook de vereisten die voortvloeien uit het beginsel van de rechtsstaat (rechtsstatelijkheid) – waarop de Europese Unie volgens artikel 2 VEU berust – worden geschonden wanneer met terugwerkende kracht de voorwaarden voor verrekeningen in het kader van de verhouding met een kredietinstelling worden gewijzigd en deze wijziging is doorgevoerd in verband met de insolventieprocedure ten aanzien van een bepaalde bank, alsmede tot doel heeft het verloop en de uitkomst van reeds aanhangige procedures over rechtsvorderingen van de bank te beïnvloeden. Op basis daarvan rijst ook twijfel over de doeltreffende eerbiediging van het beginsel van wederzijds vertrouwen, waarop zowel de rechtsorde van de Unie als de justitiële samenwerking van de bevoegde autoriteiten in de lidstaten van de Europese Unie berusten.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 23 De verwijzende rechter noemt drie hoofdredenen voor het verzoek om een prejudiciële beslissing: de noodzaak van uitlegging met het oog op de toepassing van artikel 63 VWEU op het geschil, de noodzaak van uitlegging van artikel 2, gelezen in samenhang met artikel 19, lid 1, VEU en artikel 47, eerste en tweede alinea, van het Handvest, en de noodzaak van uitlegging met het oog op de eerbiediging van het rechtszekerheidsbeginsel.

- 24 De verwijzende rechter is in de eerste plaats van oordeel dat het bij hem aanhangige geding binnen de werkingssfeer van de in de artikelen 63 e.v. VWEU verankerde vrijheid van kapitaal- en betalingsverkeer op de interne markt van de Unie valt. Indien de verrekeningen niet hadden plaatsgevonden, zou de mogelijkheid voor Elit Petrol om in haar betrekkingen met andere ondernemingen uit lidstaten van de Unie of derde landen te beschikken over eigen kapitaal, daadwerkelijk beperkt zijn. Elit Petrol is een dochteronderneming van Petrol AD, die het grootste deel van haar activa bezit, en heeft aan Petrol AD middelen ter beschikking gesteld in de vorm van dividenden en leningen voor de jaarlijkse betaling van de rente over de obligatielening. Indien de verrekeningen met terugwerkende kracht ongeldig zouden worden verklaard, zou dit dan ook rechtstreeks afbreuk doen aan de financiële draagkracht van de onderneming Petrol AD ten aanzien van haar eigen betalingen, daaronder begrepen betalingen in verband met de uitgifte van gegarandeerde Eurobonds. Een mogelijke retroactieve ongeldigverklaring zou tevens de rechten van de schuldeisers van Elit Petrol en van de aandeelhouders van deze schuldeisers uit andere lidstaten aantasten.
- 25 In de tweede plaats is de verwijzende rechter van oordeel dat de nationale regeling in kwestie niet verenigbaar is met het beginsel van de rechtsstaat, noch met het grondrecht op een eerlijk proces en het grondrecht op een doeltreffende voorziening in rechte. De wetgever heeft het geldende recht namelijk met terugwerkende kracht gewijzigd terwijl tal van rechtszaken aanhangig waren, en hij heeft geanticipeerd op de uitkomst van deze rechtszaken. In beginsel is de rechter bij de uitvoering van zijn taken gebonden aan het materiële recht dat op de aan hem voorgelegde geschillen van toepassing is op het tijdstip waarop de zaak bij hem aanhangig wordt gemaakt. De wijziging van het op aanhangige rechtszaken toepasselijke materiële recht met het oog op de ontwikkeling van de rechtspraak in die zaken strekt er volgens de verwijzende rechter toe om de rechterlijke instanties – in strijd met de algemene beginselen waarop de rechtspleging in een rechtsstaat berust – een precieze, vooraf bepaalde beslechting van de geschillen op te leggen. De door de wetgever voorgeschreven beslissing is aldus ook in strijd met de vaste nationale rechtspraak. Er zijn reeds onherroepelijke rechterlijke beslissingen geweest, waardoor er verschillen ontstaan tussen de situatie van de partijen in die procedures en de partijen in procedures die nog niet waren afgesloten toen de regeling in kwestie werd vastgesteld.
- 26 Ten gevolge van de vaststelling van de regeling in kwestie wordt de nationale rechter praktisch de mogelijkheid ontnomen om zijn taken doeltreffend uit te voeren, aangezien het recht dat geldt voor procedures die bij hem aanhangig zijn, dynamisch verandert in overeenstemming met de ontwikkeling van de gerechtelijke procedures. Er wordt wetgeving uitgevaardigd die er uitdrukkelijk toe strekt om elementen van bij de rechter aanhangige betwiste rechtsbetrekkingen ten gunste van een specifiek rechtssubject te regelen, en dit ook nog eens met terugwerkende kracht. Aldus wordt inbreuk gemaakt op het grondwettelijke beginsel van de scheiding der machten – dat in de Bulgaarse grondwet is

verankerd en dat inherent is aan de rechtsstaat als waarborg voor de beperking van de willekeurige uitoefening van overheidsmacht – en worden andere vereisten van het beginsel van de rechtsstaat geschonden, met name de waarborg van een uitgebreide rechterlijke toetsing en de toepassing van doeltreffende voorzieningen in rechte ter bescherming van de rechten die het Unierecht aan particulieren toekent. De wetwijziging, die in verband met bepaalde gerechtelijke procedures is doorgevoerd om op wetgevingsniveau te anticiperen op de uitkomst van de geschillen in deze procedures, maakt de rechterlijke toetsing feitelijk zinloos, terwijl de mogelijkheid om de rechten van particulieren te beschermen in haar essentie wordt aangetast en praktisch door de wetgever wordt ontnomen.

- 27 De verwijzende rechter is van oordeel dat voor de beslechting van het bij hem aanhangige geding moet worden verduidelijkt of de verplichtingen die voor de lidstaten voortvloeien uit de specifieke verschijningsvormen van de rechtsstaat, in het Unierecht slechts relevant zijn indien zij rechtstreeks verband houden met de toepassing van een specifieke Unierechtelijke rechtshandeling of gevolgen hebben voor maatschappelijke betrekkingen die binnen de werkingssfeer van de Verdragen vallen. Dat de uit de specifieke verschijningsvormen van de rechtsstaat voortvloeiende vereisten worden geschonden, tast bovendien de grondslagen aan waarop de rechtsorde van de Unie berust en doet met name afbreuk aan het wederzijdse vertrouwen tussen de lidstaten. Het wijzen van een beslissing over de uitlegging van de werkingssfeer van de uit de rechtsstatelijkheid voortvloeiende vereisten in de rechtsorde van de Unie is niet alleen van fundamenteel belang voor het onderhavige geval, maar tevens in het algemeen voor de doeltreffende toepassing van het Unierecht in Bulgarije en de overige lidstaten in het algemeen.
- 28 In de derde plaats acht de verwijzende rechter een uitlegging noodzakelijk met betrekking tot de vraag of het verenigbaar is met de vereisten van het rechtszekerheidsbeginsel dat aan de regeling in kwestie terugwerkende kracht wordt verleend. De vordering die CCB bij de verwijzende rechter heeft ingesteld, is namelijk gebaseerd op artikel 59, lid 5, ZBN in de versie van november 2014. Tegelijkertijd zijn de rechtsbetrekkingen die het voorwerp zijn van het geding tussen Elit Petrol en CCB, vóór dat tijdstip ontstaan en hebben zij zich verder ontwikkeld toen artikel 59, lid 5, ZBN gold in de versie van december 2011. Aan de wijziging van artikel 59, lid 5, ZBN van november 2014 is evenwel uitdrukkelijk terugwerkende kracht verleend bij de wijziging van de ZBN in 2018, met dien verstande dat § 8 van de overgangs- en slotbepalingen van de ZIDZBN bepaalt dat artikel 59, leden 5, 6 en 7, ZBN, in de versie van november 2014, van toepassing is met ingang van 20 juni 2014, de datum waarop CCP onder bijzonder toezicht is geplaatst.
- 29 Derhalve herschikt de regeling in kwestie reeds ontstane en afgewikkelde privaatrechtelijke rechtsbetrekkingen, die zich ontwikkelden in overeenstemming met de normatieve regeling die bij de uitvoering ervan gold. Volgens de verwijzende rechter kan dit niet worden geacht verenigbaar te zijn met het rechtszekerheidsbeginsel, dat tot doel heeft justitiabelen de mogelijkheid te bieden om inzicht te verwerven in de wettelijke regeling waaraan zij onderworpen zijn,

en om hun gedrag zodanig te plannen dat zij de gevolgen van hun handelingen kunnen voorzien.